

Пут у РИО, ЕНУА форум 2017.**Образовање о сексуалности и личним односима: препоруке****младих саветника ЕНОС-а****Париз, јун 2017.**

Следећи текст је припремљен након консултација представника 11 група младих саветника Европских омбудсмана за децу, који су се срели у Паризу у јуну 2017. године. Током овог састанка су размењени и уједињени предлози које су представиле групе младих на националном нивоу, у контексту пројекта „Пут у РИО, поштовање, информације, мишљења (Respect, Information, Opinion)“, који је организовао ЕНОС, а суфинансирала Европска комисија.

Опште одговорности влада

- Владе би требало да усвоје законе и предузму све одговарајуће мере како би пружиле подршку добробити младих људи, заштитиле их и оснажиле у њиховим свакодневним односима.
- Владе би требало да инвестирају у образовање деце и омладине о сексуалности, обавесте их и објасне им шта значи пристанак, сексуално узнемиравање, сексуални напад, силовање, итд.
- Владе би требало да раде у циљу нормализације и прихватања сексуалних различитости (LGBTIQ+)
- Свакодневно се треба борити против родних стереотипа у сваком домену и посебно у погледу слободних активности, спорта и играчака.
- Трбало би да се реализују кампање у циљу промоције инклузије, разноврсности и једнакости полова, како би се спречило малтретирање, спречио говор мржње и криминал подстакнут мржњом (кроз активности за децу, филмове којима се диже свест, рекламе, итд.)
- Трбало би да се припреме закони како би се обезбедила безбедност деце на интернету.

Образовање/ школе

- Децу би требало учити о томе шта су њихова права и како да буду толерантна од најмлађих дана. Школски наставници би требало да слушају децу и да их укључују у активности и доношење свих одлука које се тичу њих. У овим активностима би требало подједнако да учествују деца различитог етничког и културолошког порекла и деца с посебним потребама. Родни идентитет деце би требало да буде узет у обзир и да се поштује. Наставници би требало да деци покажу механизме који су им неопходни како би се осетили оснажено у својим односима, како на интернету тако и у стварном свету.
- У наставни програм свих школа треба увести обавезан предмет који се неће оцењивати о личном и друштвеном развоју, укључујући и сексуално образовање, и тај предмет треба да држе посебно обучени професионални радници. Са њим треба почети у основној школи и наставити током средње школе, и он треба да буде

прилагођен узрасту ученика. Овај предмет треба да се бави емоционалним аспектима сексуалности и личних односа и да пружи информације о задовољству, љубави, осећањима и сексуалним праксама, концепту пристанка, родним и трансродним идентитетима, законодавству везаном за релевантна питања, итд. То би требало да буде прилика за децу да поставе сва питања која имају, без табуа.

- Интерактивни разговори младих о сексуалном образовању треба да се одвијају у школама, уз подршку стручних радника који треба да помогну деци и младима да изграде здраве односе и идентификују нездраве односе у којима има злостављања. У овим разговорима треба користити одговарајућа средства прикладна за децу, као што су анимације, видео снимци, филмови, итд.

- Историја и религија би требало да промовишу критичко размишљање и разумевање међу ученицима и не би требало да подстичу дискриминацију и ставове којима се изражава мржња према другим људима.
- Ученике би требало учити на који начин да препознају знаке када су њихови вршњаци у невољи како би могли да затраже помоћ.
- Вршњачка обука би требало да се промовише у школама стварајући свест о одређеним питањима као што је безбедна употреба технологије.
- Вршњачко посредовање би такође требало да буде понуђено као могућност у школама. Адекватно обучени ученици у складу са стандардима и принципима, уз подршку наставника, када је то неопходно, преузимају улогу посредника и саветују вршњаке, слушају их и упућују, када је то неопходно на одговарајуће стручњаке.
- Треба нормализовати различите односе и њих не треба више истицати, и треба престати са дискриминацијом *LGBTIQ* особа.
- У свим школама треба да постоје саветници који су на располагању ученицима. Ови саветници треба да поседују релевантно образовање и искуство, да могу коректно и озбиљно да одговоре на проблеме ученика, помогну им да те проблеме превазиђу и дају им савете. Школско особље треба да буде способно да упути ученике на службе које им могу пружити подршку или на стручњаке у тој заједници, када је то потребно, за одговарајуће проблеме.
- Могу се оформити групе ученика волонтера које би срдечно и искрено пожелеле добродошлицу деци која долазе из других држава или имају посебне потребе, како би се обезбедила њихова заштита и несметано похађање наставе, будући да је промена школског окружења један веома стесан поступак. Требало би такође оформити часове за пријем и интеграцију.
- Требало би унапредити процедуре за достављање притужби ученика у школском окружењу у случајевима неједнакости.
- Сви наставници треба да су посебно образовани да помажу младима да изграде здраве односе и идентификују нездраве односе у којима има злостављања. Педагози треба да буду обучени да препознају *LGBTIQ* дискриминацију, сексуално узнемиравање и да могу слободно да разговарају о емоционалном и сексуалном образовању ако је то потребно.
- Треба развити образовне кампање које ће подстаћи младе да формирају сопствени идентитет и сексуалну оријентацију.
- Децу би требало учити о опасностима друштвених медија у раздобљу младости. Едукација наставника/родитеља и старатеља о питањима која доноси модрено доба (такође у вези са новом технологијом).
- У школама треба да постоје родно неутрални тоалети.
- Школе би требало да буду отворене за друштвене и друге активности и подрже групе током поподневних сати.

Здравство

- Престанак смањивања буџета / додељивање више новца за здравствену заштиту и доступност свима
- Именовање обучених медицинских сестара у свим школама
- Треба уклонити друштвену стигму која се везује за невиност. Повећати казне за докторе који издају потврде о невиности.

- Омогућити младим људима приступ контрацептивним средствима.

Заједница, дигитална права/медији

- Требало би да се ради да дизању свести међу родитељима о опасностима интернета и да се охрабре да разговарају са својом децом, да разумеју шта они раде на интернету и да не излажу децу технологији током првих година живота.
- Родитељи/старатељи/особе које се брине о деци би требало да добију савет да слушају своју децу и да их укључе у одлуке које доносе. Родитељи би требало да добију информације о томе како да се интернет безбедно користи и да буду добри узорци чак и у погледу технологије, ограничавајући властиту употребу нове технологије.
- Треба организовати професионалне разговоре са родитељима како би препознали знаке и пружили помоћ када њихова деца пролазе кроз емоционалне потешкоће и да помогну да се деца и млади људи слободно изразе, без осуде.
- Обука родитеља би требало да обухвата начин на који се разговара са децом о сексу без осуде и уз отклањање табуа. Требало би организовати заједничке активности које би укључивале оба родитеља и децу како би се подстицала комуникација, како би млади људи могли да затраже помоћ.
- Деца и млади људи би требало да имају приступ социјалним радницима и психолозима у заједници, који могу да им помогну да се носе са питањима која се тичу њихових односа или потешкоћа са којима се суочавају у погледу специфичних аспеката њихових идентитета.
- Класификација по годинама би требали да буде назначена на игрицима и филмовима, а посебно време током дана би требало да буде издвојено за дечије ТВ програме.
- Деца и млади људи би требало да буду приказани у позитивном светлу у рекламама.
- Претерана сексуализација у медијима и рекламама представља проблем. Не би требало да морамо да приказујемо нага женска тела како бисмо продавали производе. Међутим, ми не желимо да то буде цензурисано. Вреди да се уради анализа ове праксе по основу приступа половима.
- Трајна обука новинара и обука у служби је значајна у циљу смањивања степена дискриминације према различитим групама појединаца (различитог етничког идентитета, *LGBTIQ*, особа с посебним потребама итд.)
- Морамо зауставити праксу којом се женама роба и услуге више наплаћују, што је отелотворење тривијализације родне дискриминације.
- Дигитална едукација и подршка морају бити обезбеђене за адолесценте у погледу њихових права, безбедног коришћења друштвених мрежа и заштите од рекламних садржаја у којима се користе њихови подаци и комерцијализују без пристанка. Неопходна је апликација у којој би младим људима били представљени сценарији и где би добили савете о томе како да се поставе у одређеним ситуацијама.
- Неопходна је одлучна акција у случајевима дискриминације посредством друштвених медија. Брзо откривање и интервенција у случајевима узнемиравања. Унапређење информација о ресурсима, алатима и смерницама које постоје како би се у ситуацијама где постоји злостављање тражили савети и смернице.
- Мора се спровести даље истраживање о позитивном ефекту технологије на личне односе.
- Треба осмислити просторе где млади људи могу да се срећу и развијају своје ставове и посвећеност, далеко од друштвених мрежа.

Секретаријат ЕНОС-а
Савет Европе, зграда „Агора“
Канцеларија *B5.07.V*
67075 Стразбур *Cedex*
Тел +33 3 90 21 54 88
[e-mail](mailto:secretariat@ombudsnet.org)
secretariat@ombudsnet.org
Вебсајт: www.enoc.eu